

‘ಲೋಕಮಾತೆ’ ನಿವೇದಿತಾ

ಇಂದಿಗೆ ೧೫೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಅರಳಿನಂತ ಸುಮವೊಂದು ಭಾರತಮಾತೆಯ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿತ ವಾಯಿತು. ಶ್ವೇತಶುಭ್ರ, ಹಿಮದಂತ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿದ ಪವಿತ್ರ ಭಾವನೆ ಗಳು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ಲಯ ವಾದವು. ಸೋದರಿ ನಿವೇದಿತಾ ಕೇವಲ ಮೋಕ್ಷಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬೆಳಕನ್ನರಸಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದವಳಲ್ಲ; ಸ್ವಾಮೀಜಿ ನೀಡಿದ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟು ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮ, ತತ್ತ್ವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಈ ದೇಶದ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಬದ್ಧಕಂಠಳಾಗಿ ಬಂದವಳು. ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ತಾಯ್ನಾಡು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಂಸ್ಕಾರ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೊಸ ಪ್ರಪಂಚವೊಂದನ್ನು ತನ್ನದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾರ್ಗರೇಟ್ ನೋಬಲ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದ ಹೋರಾಟ ಸಮನ್ವಯಗಳು ಒಂದೆರಡೆ? ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಆಕೆ ವಿವಿಧ ಆದರ್ಶಗಳ, ತತ್ತ್ವ-ನಂಬಿಕೆಗಳ ಹಾಗೂ ಹಳೆಯ - ಹೊಸ ನಡವಳಿಕೆಗಳ ನಡುವೆ ತನ್ನ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಚೈತನ್ಯದಾತ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿತಾ ಹೊಸ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಂಡಳು; ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಅಣತಿಯಂತೆ ಹೊಸ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು ಸಿದ್ಧಳಾದಳು. ಅವಳು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟ ಹಾದಿ ಹೂವಿನ ಹಾಸುಗೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾದ, ನಾನಾ ತೊಡಕುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದುರ್ಗಮ ರಸ್ತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಜನಜೀವನದಲ್ಲೇ ಆಕೆ ತನ್ನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ಹೊಸ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಹೊಸ ಪ್ರಪಂಚಗಳು ಅವಳ ಬದುಕನ್ನೇ ಬದಲಾ ಯಿಸಿತು. ಶ್ರೀಮಾತೆ, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ನೇರ ಶಿಷ್ಯಂದಿರು, ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಅನುಯಾಯಿಗಳು, ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನವಭಾರತ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದ ಭಾರತೀಯ ಮಹಾಪುರುಷರು - ಇವರೆಲ್ಲರ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕ ಅವಳಿಗಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅವಳಲ್ಲಿ ಪಕ್ವತೆಯನ್ನೂ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ತಂದಿತ್ತರೆ, ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನಿವೇದಿತೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅಸಾಧಾರಣ ಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ನತೆ ಉಳಿದಲ್ಲರ ಪಾಲಿಗೆ ಒಂದು ವಿಸ್ಮಯವೆಂಬಂತೆ ಕಂಡುಬಂತು.

ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ನಿವೇದಿತಾ ಜೀವನವೆಲ್ಲವೂ ಕಷ್ಟಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ತ್ತೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಬಹುದೇನೋ. ಆಕೆ ತನ್ನ ಗುರುದೇವ ನನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದ ‘ನಾ ಕಂಡಂತೆ ನನ್ನ ಗುರುದೇವ’ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ

ತನ್ನ ಆಂತರಿಕ-ಬಾಹ್ಯ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಬರೆದಿರು ವಂತೆಯೇ, ತಾನು ಈ ಹೋರಾಟಗಳಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ದಿವ್ಯ, ಭವ್ಯ ಸಂಪತ್ತು ಎಷ್ಟೊಂದು ಅದ್ಭುತವಾದದ್ದು ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಧೈಯದರ್ಶಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಹೋರಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಲಭಿಸಿದ ಅನಂದ ವೆಂತಹುದು ಎಂಬುದನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಹೊಸದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಹಾಗೂ ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಂಡು, ವಾಸ್ತವವಾದುದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಶಿಷ್ಟಗುಣವನ್ನು ನಿವೇದಿತಾಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾದರೂ, ಸಂಪೂರ್ಣ ವಾಗಿ ಹೊಸ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಕೆಯ ಧೀರೋದಾತ್ತ ತ್ಯಾಗ ‘ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ’ ಅಥವಾ ‘ಪೌರ್ವಾತ್ಯ’ವೆಂಬ ಮಿತಿಯನ್ನು ದಾಟಿ, ಒಟ್ಟು ಮಾನವನ ಅಸಾಧಾರಣ ಗುಣವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಹತ್ತು ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ, ನಿವೇದಿತಾಳ ಧೈಯ, ಆದರ್ಶಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಮುಖಿಯಾದ ಒಂದು ಗಮನವಿತ್ತು. ಶಿಕ್ಷಣವಿರಲಿ, ಇತಿಹಾಸವಿರಲಿ ಅಥವಾ ಕಲಾಪ್ರಪಂಚವಿರಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ‘ಭಾರತೀಯತೆ’ ಎನ್ನುವ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಕೊಳ್ಳುವುದರತ್ತ ಆಕೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಿದ್ದಳು. ಪ್ರಗತಿ, ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಆಧುನಿಕತೆ ಯಾವುದ ರಲ್ಲೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಅನುಕರಣೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಆಕೆ ಒಪ್ಪು

ತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಮನೋಭಾವ, ಸೃಜನಶೀಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಉದಾತ್ತ ಭಾವನೆಗಳು - ಇವುಗಳ ಅಡಿಪಾಯದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ದೇಶದ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನಾದರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಆಕೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಮೌಲ್ಯ, ಧೈಯಗಳ ಕಡೆಗೂ, ಅವಳ ವೈಚಾರಿಕತೆ ಆಧುನಿಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆಯ ಕಡೆಗೂ, ತೂಗಿ ತೊನೆದಾಡಿ, ಇವೆರಡರ ಅದ್ಭುತ ಸಮನ್ವಯವೇ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಚಿಂತನೆಯ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಳು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಳು.

ನಿವೇದಿತಾ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿಬಿಡವಾದ ಘಟನೆಗಳಿವೆ. ಆರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಮಾನಸಿಕ, ಬೌದ್ಧಿಕ ಚಿತ್ರ ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗದಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತದ ಸಂಘರ್ಷ, ತಾಕಲಾಟಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ ಅವಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಅವಳ ಹಿಂದಿನ ಜೀವನ ತೀರ ಸಹಜವೂ, ಸಾಮಾನ್ಯವೂ ಆದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮಹಿಳೆಯ ಜೀವನವಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನಬೇಕು. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುವ ಗುಣ, ಆಳವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಕ ಬುದ್ಧಿ ಅವಳಲ್ಲಿದ್ದದ್ದರಿಂದಲೇ ಆಕೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಪ್ರವಾದಿಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಆದರೆ ಸಂಘರ್ಷದ ಹೋರಾಟದ ಅವಧಿ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಉಳಿಯದು; ಅದು ವಿಭಿನ್ನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನದಿಯು ಪಾತ್ರ ಬದಲಾಯಿಸುವಂತೆ ವಿವಿಧ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿ, ಮರಳಿ ಸಮತೋಲನ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಶ್ರಮಿಸುವುದು. ನಿವೇದಿತಾ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಬಳಿ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅವಳ ಎಲ್ಲ ತಳಮಳ, ಹೋರಾಟಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಅರ್ಥ ಕಂಡುಬಂತು. ಹಲವು ಬಗೆಯ ಏರುಪೇರುಗಳಲ್ಲಿ, ಹೊಸ ಹೊಸ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಕೆ ತನಗಾಗಿ ಕಾದಿರುವ ದಿವ್ಯ ಜೀವನದ ಮುಂಚೆಗಳನ್ನು ಕಂಡಳು. ತನ್ನ ಗುರು ದೇವನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ, ಎಲ್ಲ ಗೊಂದಲಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಂಡಳು. ಅವಳು ತನ್ನತನವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಮುಂದೆ ಶರಣಾದಳು ಎಂದು ಇದರರ್ಥವಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಎಂದಿಗೂ ಸ್ವಂತಿಕೆ, ತನ್ನತನಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಲು ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಸಮನ್ವಯದ, ಸಮಕ್ರಿಯೆಯ ರಾಗವಿನ್ಯಾಸ ನಿವೇದಿತೆಯ ಹೃದಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ನಿಂತಿತು; ಅವಳ ಜೀವನತಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಲಯವಿನ್ಯಾಸವನ್ನೂ, ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನೂ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು.

ನಿವೇದಿತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವು ಸಮಾಜಸೇವೆ, ಮಹಿಳಾಕಲ್ಯಾಣ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ರಾಜಕೀಯ, ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಮೊದಲಾದ ಕಡೆ ವ್ಯಾಪಕಗೊಂಡಿತು; ಆದರೆ ಅವಳು ಯಾವ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲೂ ವಿಚಲಿತಳಾಗದಂತೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಧೈಯಾದರ್ಶಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ನೀಡಿದ ಕರೆ ಹಾಗೂ ಉಪದೇಶಗಳ

ಬಲ ಒಂದೆಡೆ; ಭಾರತದ ವಾಸ್ತವಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಗೊಂದಲಗಳು ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ. ಇವೆರಡೂ ಬೇರೆ ಪ್ರಪಂಚಗಳೆಂದು ಆಕೆಗೆ ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. ತತ್ತ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕತೆ ಎರಡೂ ಒಂದುಗೂಡಿ ದಾಗಲೇ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಸುವಂತೆ, ನಿವೇದಿತಾಳ ಆಂತರಿಕ ಜಗತ್ತು ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವಿಕ ಜಗತ್ತುಗಳು ಬೇರ್ಪಡದೆ, ಇತಿಹಾಸ ಚಕ್ರದ ಗತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿತ್ತು. ನೂರಾರು, ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ ಈ ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ, ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಿವೇದಿತಾ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ; ತನ್ನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚಳಿಯದಂತೆ ಉಳಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆದಳು.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಕೃಪೆ, ಉಪದೇಶ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ನಿವೇದಿತಾ, ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ನಿಯೋಜನಾಂತರ ಧ್ಯಾನ, ಜಪ, ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ, ಭಾರತೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ, ಸಮಾಜಸೇವೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಕಲೆ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಒಂದು ರೀತಿಯ ವಿರೋಧಾಭಾಸವಲ್ಲವೇ? ಅವಳ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವೆಲ್ಲ ತೊಡಕಾಗಲಿಲ್ಲವೇ? - ಹೀಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮೂಡಬಹುದು. ಅವಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಆಳವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಉತ್ತರ ತಾನೇತಾನಾಗಿ ಮೂಡಿಬರುವುದು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ನಿವೇದಿತಾ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಕೇವಲ ಧ್ಯಾನ, ಜಪ, ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದುದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತರಂಗ ಜಗತ್ತು ಹಾಗೂ ಬಾಹ್ಯಜಗತ್ತು - ಎರಡನ್ನೂ ಒಂದೇ ಸತ್ಯದ ವಿಭಿನ್ನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವ ಸಮಗ್ರ ದೃಷ್ಟಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರದು. ಅದನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಹೀರಿಕೊಂಡ ನಿವೇದಿತಾಳ ಜೀವನ ಕೂಡ ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗ ಜಗತ್ತುಗಳ ಸಮಗ್ರ ಸಾಧನೆಯಾಯಿತು; ಅದೇ ಅವಳ ಭವ್ಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಪೂಜೆಯಾಯಿತು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಅವಳು ಆಗಲೇ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿ ಅವಳನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯೆಡೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದಿತ್ತು, ಅದು ಸತತ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲದರ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾಗಿ ಭಾರತೀಯತೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಅವಳ ಉಸಿರಾಯಿತು ಎಂಬುದೇ ನಿವೇದಿತಾಳ ವಿಶೇಷತೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ.

ಮಹಾಚೇತನವೊಂದರ ನೆನಪು, ಸಾಧನೆಯ ಆಯಾಮಗಳು, ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಕೃತಿಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮೊಳೆತು ಹೆಮ್ಮರವಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವು ನಮ್ಮ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಕಲಕಿ, ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ನಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ಬೆಳಕು ನೀಡುವುದು ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ. ಶ್ರೇಷ್ಠಜೀವನದ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ದಾರಿ ದೀಪವಾಗಬಲ್ಲ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಮಹಾತ್ಮರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯೇನಲ್ಲ; ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ನಿತ್ಯಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಬಲ್ಲವರು ಮಾತ್ರ ಕೆಲವೇ ಮಂದಿ. ಇಂಥವರ ನಡುವೆ ನಿವೇದಿತಾಳದು ಒಂದು ಉಜ್ವಲಜ್ಯೋತಿಯೆಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

